

Προτεινόμενο σχέδιο μαθήματος βασισμένο στο αφήγημα της Τασούλας Τσιλιμένη

Τα κάλαντα στο κουτί του «Καλγκόν»

Λίγα λόγια για το κείμενο

Το κείμενο «Τα κάλαντα στο κουτί του 'Καλγκόν'» είναι ένα από τα αφηγήματα του βιβλίου «Το κουμπί και άλλες ιστορίες» της Τασούλας Τσιλιμένης. Το βιβλίο απαρτίζεται, όπως πολύ εύστοχα αναφέρεται στο εξώφυλλό του, από «εικόνες ζωής, χαμηλόφωνες αλλά και υπαινικτικές, με ένα βλέμμα νοσταλγικό και καταγγελτικό για όσα έγιναν και όσα δεν πρόλαβαν να γίνουν. Η απώλεια, ως διαρκές στοιχείο αυτού του βιβλίου, διατρέχει ιστορίες που μαρτυρούν την ομορφιά, την παρουσία των αψύχων αλλά και των ζωντανών, τα όνειρα και την παιδικότητα ως μεδούλι της ζωής. Τα πρόσωπα δεν απεκδύονται τους ρόλους που η ζωή τούς όρισε...». Το συγκεκριμένο κείμενο, στο οποίο βασίζεται το προτεινόμενο μάθημα, πραγματεύεται την παραμονή και τη μέρα των Χριστουγέννων σε ένα σπίτι που πενθεί την απώλεια του πατέρα. Η αφήγηση πρωτοπρόσωπη, λόγια ενός έφηβου κοριτσιού που απορεί, ανάμεσα σε άλλα, πώς γίνεται να παρακάμπτεται το δικό τους σπίτι από τα παιδιά που λένε τα κάλαντα... «από σεβασμό».

Στόχοι του μαθήματος

Τα παιδιά να είναι σε θέση:

- Να εντοπίζουν και να συζητούν τη στρέβλωσή της έννοιας του σεβασμού μέσα από την ιστορία.
- Να επεξηγούν τη σχέση μεταξύ συναισθήματος και συμπεριφοράς των πρωταγωνιστών/τριών της ιστορίας.
- Να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα των άλλων και να δείχνουν ενσυναίσθηση.
- Να συζητούν την έννοια της αλλαγής ως αναπόφευκτου βιώματος.

Χρονική διάρκεια του μαθήματος

Ένα 80λεπτο.

Υλικά

- Το κείμενο του αφηγήματος «Τα κάλαντα στο κουτί του 'Καλγκόν'»¹.
- Έξι καπέλα της σκέψης του De Bono (άσπρο, κίτρινο, μαύρο κόκκινο, πράσινο, μπλε)²

¹ Το κείμενο αναρτάται σε μορφή pdf, με την έγκριση της συγγραφέως: ....

² Η επεξεργασία θα βασιστεί κατά πολύ στη χρήση των έξι καπέλων της σκέψης του DeBono (βλ. DeBono, E. (2006). *Τα Έξι Καπέλα της Σκέψης*. Μτφ. Γ. Μπαρουξής. Αθήνα: Εκδόσεις ΑΛΚΥΩΝ). Ωστόσο, τα καπέλα χρησιμοποιούνται βοηθητικά! Η επεξεργασία του κειμένου μπορεί να γίνει και χωρίς αυτά. Λεπτομέρειες για τη χρήση των καπέλων μπορείτε να βρείτε ακολουθώντας τον σύνδεσμο <https://postdeatheducation.com/2021/04/01/%cf%84%ce%b1-%ce%ad%ce%be%ce%b9-%ce%ba%ce%b1%cf%80%ce%ad%ce%bb%ce%b1-%cf%84%ce%b7%cf%82-%cf%83%ce%ba%ce%ad%cf%88%ce%b7%cf%82-%cf%84%ce%bf%cf%85-edward-de-bono/>

- Ερωτήσεις σε μεγάλα χαρτόνια - Παράρτημα
- Κάρτες κόκκινες και πράσινες – Μία από κάθε χρώμα για κάθε παιδί της τάξης.
- Πλαστελίνη σε διάφορα χρώματα.

Ενδεικτική πορεία – Δραστηριότητες

1. Προβληματισμός σε σχέση με τον τίτλο του αφηγήματος «Τα κάλαντα στο κουτί του ‘Καλγκόν’» - Το Καλγκόν ήταν μεταλικό κουτί που περιείχε παυσίπονα, όπως σήμερα οι ασπιρίνες. Η/Ο εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά, καθώς θα ακούνε την ιστορία, να σκεφτούν ποιον συμβολισμό μπορεί να έχει αυτό το άδειο κουτί στην ιστορία.
2. Η/Ο εκπαιδευτικός διαβάζει τις πρώτες δυο παραγράφους και προβληματίζει τα παιδιά σχετικά με το τι μπορεί να συνέβη και «ούτε γλυκά ούτε δέντρο» θα έκαναν φέτος. Το ερώτημα δεν απαντάται παρά μόνο με τις εικασίες των παιδιών.
3. Ολοκληρώνεται η ανάγνωση του κειμένου. Ένα παιδί – ή όλη η τάξη- βάζει το **άσπρο καπέλο** της πληροφορίας και αναφέρεται συνοπτικά στο περιεχόμενο του αφηγήματος.
4. Οι **καρτέλες με τις ερωτήσεις** βρίσκονται στη μέση της τάξης και τα παιδιά επιλέγουν μία ερώτηση να τοποθετηθούν (Παράρτημα). Η τάξη φοράει το **γαλάζιο καπέλο** της κριτικής σκέψης.

- «Ήρθε για μας», σχολίασε αφού έφυγε η θεία, γιατί ήξερε ότι εμείς ούτε γλυκά ούτε δέντρο θα κάναμε φέτος.

Πώς κρίνεις αυτή την απόφαση (του να μην στολίσουν δέντρο ούτε να φτιάξουν γλυκά για τα Χριστούγεννα); Ποιος άραγε πήρε αυτήν την απόφαση και για ποιον λόγο;

- Τι μπορεί να συμβολίζει το «κουτί του Καλγκόν»;
(Σκέψου το σε σχέση με το παρελθόν-παρόν-μέλλον της αφηγήτριας.)
- «...δεν συνηθιζόταν τα κορίτσια να γυρνούν στα σπίτια και να τα λένε (τα κάλαντα).»

Για ποιον λόγο δεν συνηθιζόταν; Ποια η δική σου θέση;

Τα παιδιά που συμφωνούν με την τοποθέτηση που γίνεται σηκώνουν την πράσινη κάρτα. Όσα διαφωνούν, την κόκκινη. Η χρήση της κόκκινης και πράσινης κάρτας γίνεται για να δοθεί ευκαιρία σε όλα τα παιδιά να τοποθετηθούν, έστω και χωρίς λεκτική τοποθέτηση στο κάθε ερώτημα.

5. **Τελευταία καρτέλα:** «Από σεβασμό», είπε η μάνα το βράδυ. Κι εγώ, ακούγοντας τη σόμπα να γουργουρίζει αργά τη νύχτα, αναρωτιόμουν τι είναι «σεβασμός».

Πώς νιώθει η αφηγήτρια για τον «σεβασμό» αυτόν που εισέπραξε;

Τι είναι για σένα σεβασμός;

Η τελευταία καρτέλα διαβάζεται από την/τον εκπαιδευτικό και γίνεται συζήτηση στην τάξη φορώντας το **κόκκινο καπέλο** των συναισθημάτων.

6. Ζητείται από τα παιδιά να επιλέξουν έναν ήρωα ή μια ηρωίδα του βιβλίου και αλλάξουν τη στάση τους ώστε να αλλάξει η ιστορία. Εδώ, η τάξη φοράει το

πράσινο καπέλο της δημιουργικότητας. Μπορεί ακόμα το **μαύρο καπέλο** της απαισιοδοξίας να βρεθεί σε διάλογο με το **κίτρινο καπέλο** της αισιοδοξίας. Η επιλογή ήρωα μπορεί να γίνει με κλήρωση (μητέρα, θεία Μαρίκα, αφηγήτρια, παιδί απ' την ομάδα που λέει τα κάλαντα) και τα παιδιά να αναλάβουν ρόλους είτε ατομικά είτε σε ομάδες.

7. Κλείσιμο – Συζήτηση για την αλλαγή. Δίνεται πλαστελίνη διαφόρων χρωμάτων και χρόνος (περίπου 15 λεπτά) ώστε τα παιδιά να δημιουργήσουν επιλέγοντας με χρώματα της αρεσκείας τους κάτι αγαπημένο – ένα λουλούδι, ένα ζώο, ένα αντικείμενο. Παρουσιάζουν τη δημιουργία τους στην τάξη και λίγα λεπτά πριν κλείσει το μάθημα, η/ο εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να επιστρέψουν τις πλαστελίνες στα κουτιά τους χωρίζοντάς τις ανάλογα με το χρώμα τους. Αυτό φυσικά είναι αδύνατον, γιατί για τη δημιουργία του νέου, τα παλιά έχουν σμίξει για πάντα. Η συζήτηση αφορά στην αλλαγή, η οποία δεν μπορεί να αποφευχθεί, δεν είναι κατ' ανάγκη καλή ή κακή. Σημαντικό είναι το πώς την βλέπει κανείς κι όχι μόνο ποια είναι αυτή η αλλαγή που συμβαίνει. Η τελευταία δραστηριότητα στόχο έχει να αποσυμφορηθεί η ατμόσφαιρα από σκέψεις δυσάρεστες που δυνατό να δυσκόλεψαν τα παιδιά, χωρίς όμως να επιδιώκεται η απομάκρυνσή τους από το θέμα.

Παράρτημα

«ἦρθε για μας», εχολίασε αφού
έφυγε η θεία, γιατί ἤφερε ὅτι
εμεῖς οὔτε γλυκά οὔτε δέντρο θα
κάνουμε φέτος.

Πώς κρίνεις αυτή την απόφαση
(του να μην στολίσουν δέντρο οὔτε
να φτιάξουν γλυκά για τα
Χριστούγεννα); Ποιος ἄραγε πήρε
αυτήν την απόφαση και για ποιον
λόγο;

Τι συμβολίζει το «κουτί του
Καλγκόν»;
(Σκέψου το σε σχέση με το
παρελθόν-παρόν-μέλλον της
αφηγήτριας.)

«...δεν συνηθίζονται τα κορίτσια

να γυρνούν στα σπίτια και να

τα ξένε (τα κάβαντα).»

Για ποιον λόγο δεν
συνηθιζόταν; Ποια η δική σου
θέση;

«Από δεβαδμός», είπε η μάνα το

βράδυ. Κι εγώ, ακούγοντας τη

βόμπα να χουρчуουρίει αργά τη

νύχτα, αναρωτιόμουν τι είναι

«δεβαδμός».

Πώς νιώθει η αφηγήτρια για
τον «σεβασμό» αυτόν που
εισέπραξε;

Τι είναι για σένα σεβασμός;